

Skötselplan för Varglyans naturreservat

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	1
1. Syfte med reservatet	1
2. Beskrivning	2
2.1 Uppgifter om reservatet	2
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning	2
2.3 Områdets bevarandevärden	3
2.4 Källförteckning	4
PLANDEL	4
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	4
4. Friluftsliv	5
5. Uppföljning	5
5.1 Uppföljning av bevarandemål	5
5.2 Uppföljning av skötselåtgärder	5
6. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	5
7. Skötselplanekarta	6

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syfte med reservatet

Syftet med reservatet är att:

- Bevara de värdefulla livsmiljöerna västlig taiga, skogbevuxen myr och minnerfattiga sjöar, samt de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd.
- Strukturer som gamla träd och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Typiska arter, som t.ex. tallticka och liten spiklav, ska ha gynnsamt tillstånd, liksom de rödlistade arterna som är hittat i området.
- Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

2. Beskrivning

2.1 Uppgifter om reservatet

Objektnummer	04-02-98
Län	Södermanland
Kommun	Eskilstuna
Församling/socken	Näshulta
Areal	44,7 ha, varav land 41,7 ha
ID-punkt	6564581.1534220
Markslag och naturtyper (Natura2000-kod) Skogsmark Västlig taiga (9010) - Tallskog - Barrblandskog Våtmark Skogbevuxen myr (91D0) Sötvatten Oligotrofa mineralfattiga sjöar (3110) Impediment TOTALAREAL	 Ca 35 ha produktiv skogsmark 35 ha Ca 32 ha Ca 3 ha 5 ha 3 ha Ca 7 ha 44,7 ha
Prioriterade bevarandevärden Markslag Naturtyper (N2000) Strukturer (landskapselement) Växt- och djursamhällen	 Skogsmark, våtmark, sjö Västlig taiga, skogbevuxen myr, oligotrof sjö Gamla träd, döda träd Lavar, svampar, insekter, fåglar

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Varglyan ingår i en vidsträckt skogsbygd som sträcker sig längs sydsidan av Näshultasjön. Stenåldersfynd har upptäckts i omgivningarna som ansluter till Varglyan, men efter vad man vet i dag, så koloniserades denna skogsbygd först under medeltiden.

Sedan början av 1300-talet har området nyttjats som en allmänning. Allmänningen nyttjades av nybyggarna och häradsborna för bete och slåtter och de fick även nyttja timmerskogen och vedbranden till sitt enskilda husbehov. Konungamaktens anspråk på allmänningarna skärptes vid 1500-talets mitt vilket innebar att såväl nybyggen som enskilda ängar skattelades. I och med att adelsprivilegierna stärktes under 1600-talet erkändes den adlige jordägaren som lottägande i häradsallmänningen och antalet nyodlingar ökade. Detta kom att inskränka de självägande böndernas rättigheter. De behöll dock sin rätt till att släppa sin boskap och till att ta timmer och ved till husbehov. Sågtimmer fick inte fällas fritt och kolning var förbjudet, frågan är dock i vilken utsträckning detta efterlevdes. I slutet av 1600-talet beskrevs skogen på allmänningen som "mycket uthuggen". Sedan 1800- och början av 1900-talet kom torpen på allmänningen att skatteläggas.

På häradskartan som tillkom kring förra sekelskiftet är tolkningen att landskapet inom reservatet var av en mer öppen karaktär. Mossarna som i dag är skogbevuxna var under denna tid öppna. Vid en jämförelse mellan gamla ekonomiska kartan från 1950-talet och dagens landskap framkommer att trädens krontäckning tätat. Området har idag naturskogskaraktär i vissa delar som uppkommit genom att området undantagits från skogsbruk.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska värden

Större delen av tallskogen som dominerar området har naturskogskaraktär där träden har nått en betydande ålder (uppskattad medelålder 140-150 år). En del tallar har pansarbark och sparrgreniga kronor och är troligen uppemot 300 år gamla. Till stora delar är skogen relativt likåldrig men det förekommer partier med mer flerskiktad karaktär och olikåldrighet. Skogen är dels storvuxen. Inslag av gran finns i de bördigare sänkorna och bitvis ingår även en del björk. Döda träd förekommer allmänt såsom lågor, torrakor och högstubbar i olika nedbrytningsstadier. Viktiga strukturer är utöver detta grova tallar, gamla, senvuxna granar och tjädertallar. Området har en uppenbar brandhistorik med ett flertal brandstubbar. Marken är huvudsakligen torr och hållarna domineras av lav och ljungarter.

I norra delarna av reservatet finner vi tallbevuxna myrar med en ålder på 95-130 år. Bestånden är enskiktade och täta och innehåller bitvis en del döda träd. Även i mindre sänkor i de mer höjdlänta delarna av reservatet förekommer denna naturtyp. Skvattram är typisk för fältskiktet medan vitmossearter dominerar bottenskiktet.

En del intressanta arter av skalbaggar och svampar är hittade inom reservatet, bland annat sju signalarter av svampar, av vilka blodticka och gullgröppa är ovanliga i Södermanland. Fyra skinn har påträffats som är nya för länet, där *Phlebia serialis* antas vara sällsynt. Vad gäller skalbaggar har hittats tre rödlistade arter samt ett antal andra intressanta arter, varav de flesta är beroende av riktigt gamla eller döda träd för sin äggläggning och minskar eftersom dessa strukturer blir alltmer sällsynta. Den tidigare rödlistade arten trefläckig brunbagge lever till exempel på vedsvampar på döda barrträd. Reservatet ingår i ett skogslandskap som är värdefullt för fågelfaunan med bland annat skogshöns och hackspettar. Bon av spillkråka finns i några tallar. Det stora antalet stubbar, rotvältor, torrakor och lågor gör området ganska intressant med hänsyn till lavar. Särskilt är rikedomen stor i bergbranterna. Efter vad som nu är känt är artrikedomen bland kärlväxter och mossor relativt artfattig och trivial.

2.3.2 Geovetenskapliga/hydrologiska värden

I objektet ingår den ca tre hektar stora, oligotrofa Långsjön samt den lilla sjön Bytstickan. Terrängen är småkuperad där berg med hållmarkstallskog varvas med tallmossar och fattigkärr. Berg av olika gnejser dominerar kullarna och organiska jordarter mossarna. Jordarten sandig-moig morän finns på mindre areal.

2.3.3 Kulturhistoriska värden

Varglyan ingår i en allmänning som har brukats som sådan under ca 700 år och har därigenom ett kulturhistoriskt bevarandevärde. Området ingår i en av de två stora skogsbygderna i Sörmland, Mälarmården.

Namnet Varglyan kommer från den grotkliknande gång som bildas av ett stort block som vilar med en del mot bergväggen, se platsangivelse på ekonomiska kartan. Naturreservatets namn för på så vis en tradition vidare.

2.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området ligger i en ostörd trakt långt från bebyggelse, och har visst värde för friluftslivet även om det är svårt att nå hit från allmän väg. Få besökare hittar i dag till området. Den gamla naturskogslika tallskogen kan ge de besökande höga upplevelsesvärden av orörd natur. Intressant för de besökande är även den grotkliknande Varglyan.

2.4 Källförteckning

Ekonomiska kartan, 1958. Blad 106 26, Holmtorp.
Häradskartan. Österrekarne härad.

Hedar, S. 1965. *En Sörmlandsbygd och dess inbyggare*. Stockholm.

Nordin, A., Absconditella, 2002. *Lavininventering i godkända eller planerade natura 2000-områden i Södermanlands län*.

Natura 2000-objekt, Varglyan-Långsjön, ID-nummer: SE 0220505

Skogsvårdsstyrelsens *nyckelbiotopsinventering*, ID-nummer: 10G 2G 01 (nyckelbiotop)

Pro Natura 2002. *Skalbaggsinventering* av Varglyan-Långsjön. Preliminär rapport.

Pro Natura 2002. *Svampinventering* av Varglyan-Långsjön. Komplettering av Hans Rydberg, Länsstyrelsen i Södermanland. Preliminär rapport.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1984. *Berggrundskarta över Södermanlands län*. Skala 1:250 000.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1987. *Jordartskartan*, 10G Eskilstuna SO. Skala 1: 50 000. Södermanlands hembygdsförbund. *Sörmlandsbygden* 1988:2. Nyköping.

PLANDEL

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i ett skötselområde där större delen av skogen, samt de skogbevuxna myrarna och vattnet, lämnas för fri utveckling. Viss naturvårdande skötsel ska utföras i den unga till äldre tallskogen för att efterlikna naturliga störningar som brand, speciellt med tanke på att gynna insektsfaunan. Detta gäller bland annat i den äldre ensartade tallskogen sydost – ost om Långsjön, där avsaknaden av död ved är påtaglig. Eventuellt kan även naturvårdsbränning bli aktuellt i framtiden om förutsättningarna finns. För skötseln av reservatet se också den mer detaljerade bevarandeplanen för Natura 2000-området.

En omprövning av skötselform och resultat bör göras inom en 10-årsperiod.

Bevarandemål

- Utbredningen av västlig taiga är 35 ha (riktvärde)
- Utbredningen av skogsbevuxen myr är 5 ha (riktvärde)
- Död ved i olika former (minimum diameter 20 cm) förekommer med minst 30 döda träd/hektar (gäller västlig taiga).

Skötselåtgärder

- Gallring för att ge möjlighet till utveckling av grova tallar på bördigare marker.

Överståndare lämnas kvar. Träden som gallras bort ska lämnas kvar i beståndet vilket blir gynnsamt för vedinsekter och -svampar. Gallring kan även utföras för att öka solexponeringen in i bestånd för att gynna solälskande insekter.

- Nyskapande av död ved i hållmarkstallskogen. Skapa högstubbar och lågor samt skada tallar.

4. Friluftsliv

Beskrivning

Området ligger i en ostörd trakt och kan med sin orörda tallskog ge besökande fina naturupplevelser. Lättast är det att nå reservatet på en grusväg från väster, där det är drygt 1 km från närmsta bommade väg fram till reservatet. En kort led ska märkas upp in till den grottlignande Varglyan men annars får folk vistas i området på egen hand.

Bevarandemål

- En väl underhållen informationstavla med beskrivning av reservatet ska finnas (se skötselplankartan, s 6).
- En väl underhållen stig ska finnas som från vägen och in till Varglyan.

Skötselåtgärder

- Uppsättning och underhåll av informationstavla.
- Anläggande och underhåll av stig. Träd som faller över stigar/vägar kapas upp och lämnas i intilliggande skog.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Informationstavla

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 12:e år för:

- Död ved

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 24:e år för:

- Utbredning av naturtyper

5.2 Uppföljning av skötselåtgärder

Entreprenörer ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts.

6. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet	Finansiering
Gallring	År 2005, senare vid behov	Utvalda platser i ung till äldre tallskog	1	Reservatsanslag
Nyskapning av död ved	År 2005, senare vid behov	Utvalda platser i ung till äldre tallskog	1	Reservatsanslag
Informationstavla	År 2005	Vid vägen	1	Reservatsanslag

Anläggande av stig till Varglyan	År 2005	Från parkeringen till "grottan"	1	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	Där åtgärden gjorts	1	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Tavla och stig varje år. Övriga mål vart 12e år, respektive vart 24e år.		1	Reservatsanslag

7. Skötselplanekarta

